

Continuïteit of trendbreuk?

Nieuwsjaar 2011: terugkeer naar buitenlands nieuws

Van 2003 tot 2010 daalde de buitenlandberichtgeving in het Vlaamse televisienieuws. Het jaar 2011 doorbreekt echter deze trend: ten opzichte van 2010 stijgt het aandeel buitenlands nieuws met 6% en maakt het 28.5% uit van het totale nieuwsaanbod. De stijging in de buitenlandberichtgeving kan vooral toegeschreven worden aan een stijging in het buitenlandse politieke en financieel-economische nieuws. Beide thema's, die algemeen als 'harde' thema's worden beschouwd, waren in 2011 alomtegenwoordig; we denken dan bijvoorbeeld aan de ruime berichtgeving over de Arabische Lente en de eurocrisis.

Steunpunt Media

Het steunpunt Media is een aanspreekpunt en expertisecentrum voor alles wat met nieuws en media te maken heeft. In opdracht van de Vlaamse Overheid doet het steunpunt wetenschappelijk onderzoek naar nieuwsberichtgeving en media-wijsheid in Vlaanderen. Het steunpunt Media maakt deel uit van de steunpunten voor Beleidsrelevant Onderzoek van de Vlaamse Overheid voor de periode 2012-2015. De vier Vlaamse universiteiten die onderzoek doen naar nieuws- en massamedia zijn partner van het steunpunt: de Universiteit Antwerpen, de KULeuven, de Vrije Universiteit Brussel en de Universiteit Gent. Het steunpunt Media baseert zich voor het onderzoek op wetenschappelijke data. Eén van de data-archieven van het steunpunt is het Elektronisch Nieuwsarchief (ENA) dat nieuwsinhoudsanalyse mogelijk maakt. Sinds 2003 archiveert en annoteert het alle nieuwsuitzendingen van 19 uur op Eén (VRT) en VTM.

Technische fiche

Onderzoekperiode	Januari 2003 - december 2011
Aantal 19-uur-journaals (Eén en VTM)	N = 6.400
Aantal nieuwsitems	N = 126.409

Continuïteit of trendbreuk?

Nieuwsjaar 2011: terugkeer naar buitenlands nieuws

Julie De Smedt, Marc Hooghe & Stefaan Walgrave

Er is de afgelopen jaren een heel intens debat gevoerd over de inhoud van de nieuwsuitzendingen in de Vlaamse media. Daalt de aandacht voor buitenlands nieuws? Is criminaliteit van onder de eigen kerktoren nieuws of niet? Is er meer of minder politiek nieuws in het Vlaamse nieuws dan vroeger? Die discussie is belangrijk omdat de informatie die we krijgen via de nieuwsuitzendingen essentieel is voor de opbouw van ons wereldbeeld. Voor het overgrote deel van de Vlaamse bevolking is het televisienieuws de belangrijkste bron van informatie over wat er in de wereld gebeurt. Die polemieken worden gestaafd met wetenschappelijk onderzoek: zo wijst voorgaand onderzoek bijvoorbeeld op een daling van de buitenlandberichtgeving van 2003 tot 2010. Ook krijgt nieuws over criminaliteit veel ruimte in het Vlaamse televisienieuws.

In deze Nieuwsmonitor actualiseren we dit voorgaand onderzoek door alle nieuwsuitzendingen van het jaar 2011 onder de loep te nemen en het te vergelijken met de voorgaande jaren. Verschilt de nieuwsberichtgeving van het jaar 2011 inhoudelijk van de voorgaande jaren? Breekt het jaar 2011 de trend? Is er met andere woorden continuïteit in het nieuwsaanbod of is er een trendbreuk? Indien er sprake zou zijn van een trendbreuk, dan kan die zowel veroorzaakt zijn door uitzonderlijke feiten van het jaar 2011, als door een bewuste beleidskeuze van de redacties. Hoe zag de realiteit er in 2011 uit?

Het jaar 2011 was het jaar dat de burgers wereldwijd hun wantrouwen uitten tegenover het beleid en/of de overheersende instellingen en politieke leiders. Dan denken we aan de Arabische Lente, maar ook aan de protestbewegingen van de Occupy Movement en de Indignados. Het Europese politieke niveau had, en heeft nog steeds, de handen vol met pogingen om de financieel-economische markten te bedaren en de eurocrisis in te perken. De politiek in eigen land werd in 2011 vooral gekenmerkt door de verderdurende politieke impasse op federaal niveau: een nieuwe federale regering werd pas gevormd op 6 december. In 2011 werden verschillende aanslagen gepleegd, zoals het bloedbad dat Anders Breivik aanrichtte op een jeugdkamp in Noorwegen. Japan werd getroffen door een aardbeving en tsunami, die ook zware schade aanrichtten aan de kerncentrale in Fukushima.

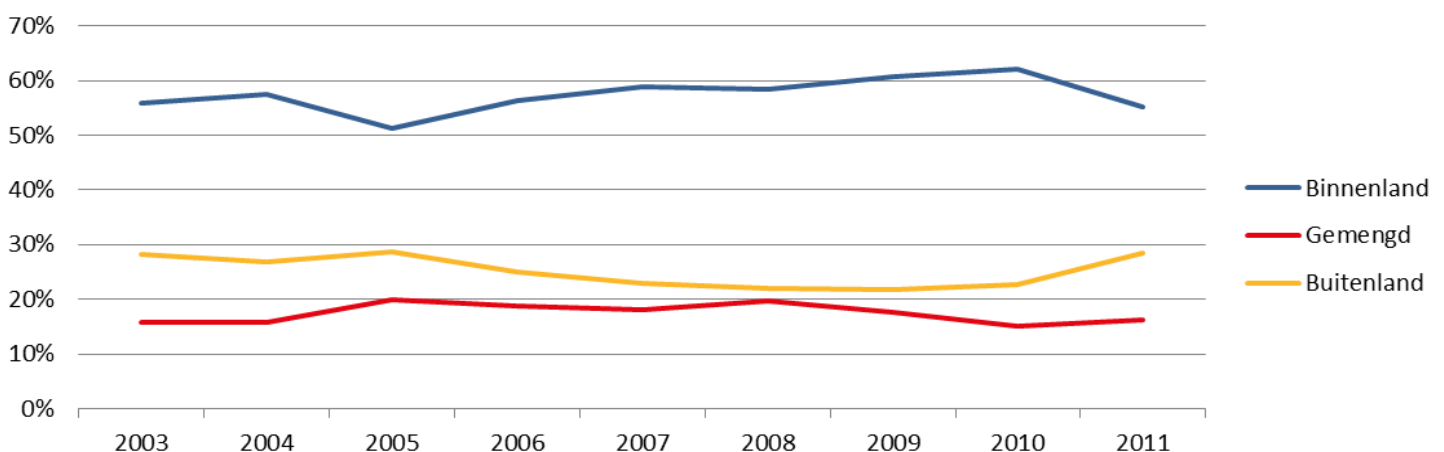
Deze Nieuwsmonitor vergelijkt het nieuwsjaar 2011 met de acht voorgaande nieuwsjaren 2003-2010. Alle nieuwsuitzendingen van Eén (VRT) en VTM van 2003 tot en met 2011 werden geanalyseerd. In totaal werden meer dan 120.000 nieuwsitems uit 6.400 nieuwsuitzendingen bekeken. Het feit dat we de gegevens van negen jaar kunnen vergelijken is nodig om trends te onderzoeken en eventuele trendbreuken op te sporen.

Geografische spreiding en onderwerpen in het nieuws

In een van de vorige Nieuwsmonitoren (Nieuwsmonitor 4) stelden we vast dat de berichtgeving over het buitenland systematisch daalde in de periode 2003 tot 2010. Zet die daling zich voort of breekt het jaar 2011 de trend? Grafiek 1 toont de geografische spreiding van het nieuws over de laatste negen jaar. We onderscheiden drie categorieën: binnenlands nieuws (uitsluitend een Belgische context), gemengd nieuws (een Belgische en een buitenlandse context in één item) of buitenlands nieuws (uitsluitend een buitenlandse context). Voorbeelden van deze categorieën zijn: een gewelddadige overval in Mechelen (puur binnenlands), de opening van een buitenlandse vestiging door een Belgisch bedrijf (gemengd) of verkiezingen in een Afrikaans land (buitenlands). In de volgende grafieken gaat het steeds over tijdspercentages, dus de hoeveelheid tijd die aan een onderwerp wordt besteed in verhouding tot de totale lengte van de nieuwsuitzendingen. Op die manier weegt een langer item natuurlijk zwaarder door dan een kort bericht.

Het aandeel buitenlands nieuws daalt geleidelijk van 28.3% in 2003 tot 22.7% in 2010. In 2011 wordt er opnieuw opmerkelijk meer over het buitenland bericht. Dat is een van de hoogste scores in de onderzoeksperiode. Het aandeel buitenlands nieuws stijgt met 6% ten opzichte van 2010 tot een totaal van 28.5% van het totale nieuwsaanbod. Deze stijging kan niet toegeschreven worden aan enkele kortstondige pieken naar aanleiding van uitzonderlijke nieuwsmomenten. Als we de resultaten van 2011 op maandniveau bekijken (niet in grafiek), zien we dat het buitenlands nieuws in geen enkele maand daalt onder de 23% en een piek van 39% vertoont in de maand maart. In maart nam de NAVO de beslissing om militair op te treden in Libië, en dat kwam uitgebreid in het nieuws. Ook in die maand waren alle camera's gericht op Japan in verband met de tsunami en de nucleaire ramp in Fukushima. De duidelijke trend die we in de periode 2003-2010 zagen, waarbij de aandacht voor het buitenland systematisch daalde, wordt in 2011 dus omgebogen.

Grafiek 1: Tijdspercentage van het aandeel buitenlands nieuws in de 19-uur-journals op Eén en VTM van 2003 tot 2011 (N= 3.287 uren)

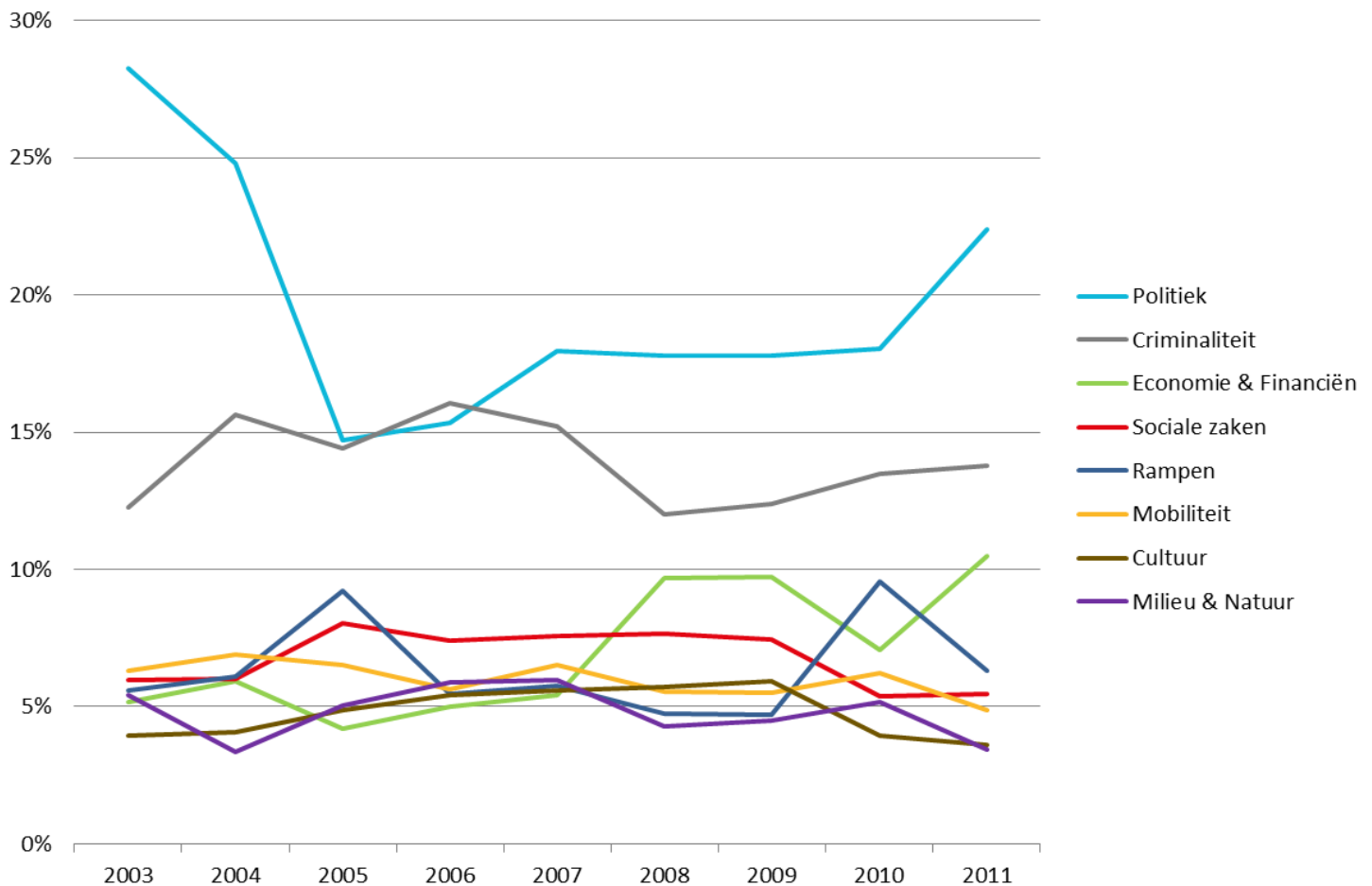

Grafiek 2 geeft een overzicht van de belangrijkste thema's in het Vlaamse televisienieuws, ongeacht de geografische context. Welke thema's krijgen meer of minder media-aandacht in het jaar 2011 ten opzichte van de voorgaande jaren? Het valt op dat de politieke en financieel-economische onderwerpen de sterkste stijgers zijn: ten opzichte van 2010 is er een stijging van 4.3% voor politiek en van 3.4% voor financiën en economie. Deze thema's worden algemeen beschouwd als 'harde' thema's. Verder in deze Nieuwsmonitor gaan we dieper in op beide thema's en bekijken we de evolutie doorheen de jaren en de verschillen tussen beide zenders in detail.

Het nieuwsaanbod is een zogenaamde *zero-sum game*: het televisienieuws is beperkt in tijd en ruimte waardoor stijgende aandacht voor een bepaald thema automatisch betekent dat andere thema's minder aandacht krijgen of moeten wijken. Welke thema's hebben aan tijd ingeboet door de stijgende aandacht voor politiek, financiën en economie?

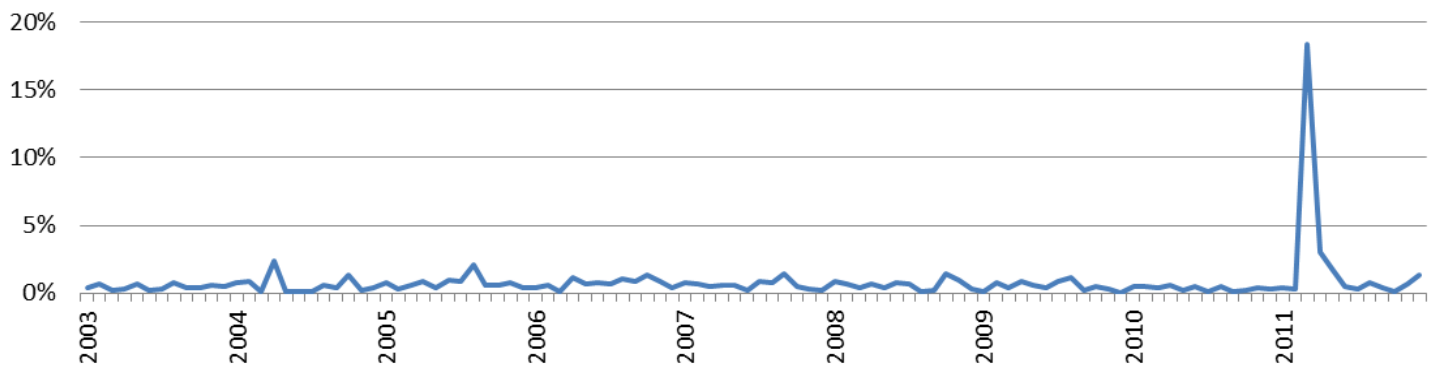
De berichtgeving over rampen is in vergelijking met 2010 sterk verminderd: in 2011 besteden de nieuwsuitzendingen 3.3% minder aandacht aan rampen in vergelijking met 2010. Een terugblik op 2010 herinnert ons dat in dat jaar uitzonderlijk veel grote rampen plaatsvonden die ruim het nieuws haalden: de aardbeving in Haïti, de treinramp in Buizingen, de uitbarsting van de IJslandse vulkaan, de olieramp bij BP, het drama op de Love Parade in Duisburg, de bosbranden in Rusland, enzovoort. In feite was de rampenberichtgeving in 2010 uitzonderlijk hoog (9.6%). De aandacht voor rampen is in 2011 als het ware 'back to normal' en fluctueert rond de 5 à 6% van de totale berichtgeving. Ook de thema's mobiliteit, cultuur, en milieu en natuur zijn lichtjes gedaald. Voor wat betreft criminaliteit en sociale zaken, daarentegen, zien we weinig evolutie. Nieuws over criminaliteit blijft stabiel op circa 14 procent van het totale nieuwsaanbod, terwijl sociale zaken ongeveer zes procent van de nieuwstijd inneemt.

Grafiek 2: Tijdspercentage van de belangrijkste thema's in de 19-uur-journaals op Eén en VTM van 2003 tot 2011 (N= 4.372 uren)

We zagen in Grafiek 1 dat het buitenlands nieuwsaanbod sterk stijgt in 2011 en dat vooral de maand maart een piek vertoont. Toen beheerste onder andere de tsunami en de kernramp in Japan het nieuws. Op 11 maart veroorzaakte een aardbeving een tsunami die een groot deel van het Japans grondgebied vernielde en talloze slachtoffers maakte. De tsunami bereikte ook verschillende kerncentrales in Japan met een nucleaire ramp tot gevolg. Grafiek 3 toont hoe de media-aandacht voor Japan per maand evolueert gedurende de laatste negen jaar. Van 2003 tot en met 2010 besteedt het nieuws bijna nooit meer dan 1% van het totale nieuwsaanbod aan Japan. In maart 2011 piekt de media-aandacht maar liefst tot 18%. De tsunami en de daaropvolgende nucleaire ramp is wereldnieuws gedurende weken. Doordat de nucleaire dreiging en het kerndebat nog enkele weken na de eigenlijke ramp nazinderen, wordt er ook meer dan gemiddeld over Japan bericht in april (3%) en in mei (2%). Sinds juni 2011 is de berichtgeving over Japan weer op een normaal niveau. In 2011 besteden het nieuws van Eén en VTM samen negen uur nieuwstijd aan Japan.

**Grafiek 3: Tijdspercentage van nieuwsitems over Japan
in de 19-uur-journaals op Eén en VTM van 2003 tot 2011 (N= 3.287 uren)**

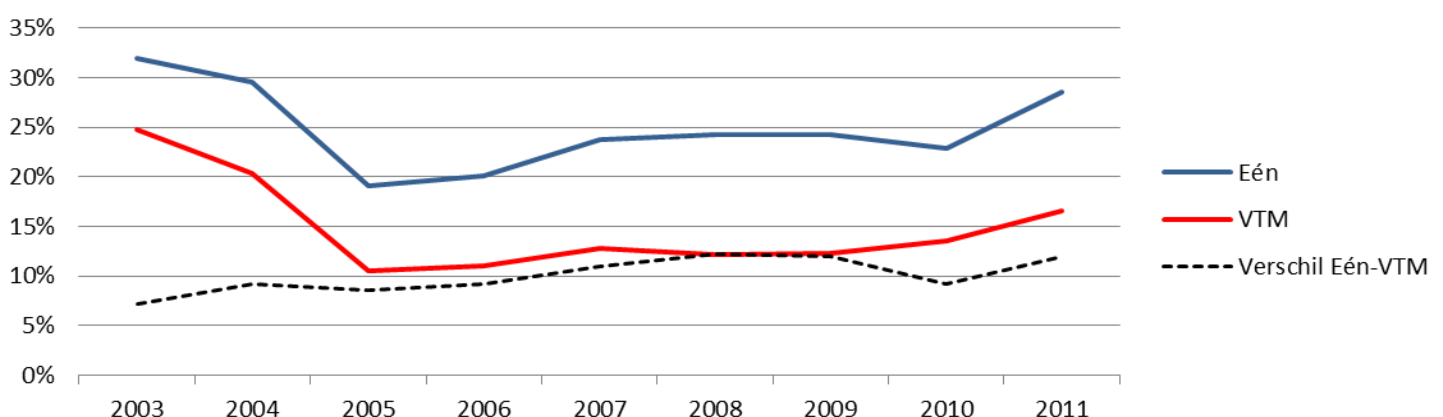

Terugkeer van het buitenlands politiek nieuws

Uit een vorige grafiek bleek dat het politieke en financieel-economische nieuws de sterkste stijgers zijn in 2011. We gaan daar nu verder op in. Politiek is het belangrijkste thema in het Vlaamse televisienieuws. Grafiek 4 toont de evolutie van de politieke berichtgeving voor Het Journaal van Eén en Het Nieuws van VTM afzonderlijk. Politiek wordt breed gedefinieerd: zowel nieuwsitems over 'zuivere' politiek zoals de organisatie van regering en parlement, politieke partijen en verkiezingen, als nieuwsitems over de ruimere, internationale politiek zoals diplomatie, Europese politiek, en oorlog en vrede, worden beschouwd als politiek nieuws. Het thema krijgt in 2003 en 2004 uitzonderlijk veel aandacht, we denken dan aan de ruime aandacht voor de oorlog in Irak en Afghanistan, en de federale en regionale verkiezingen in eigen land. Na 2004 stabiliseert de aandacht voor politiek zich op een lager niveau. Het jaar 2011 lijkt voor een trendbreuk te zorgen: politiek is plots opnieuw veel sterker aanwezig in het nieuws met 22.6% van het totale nieuwsaanbod (gemiddelde van beide zenders).

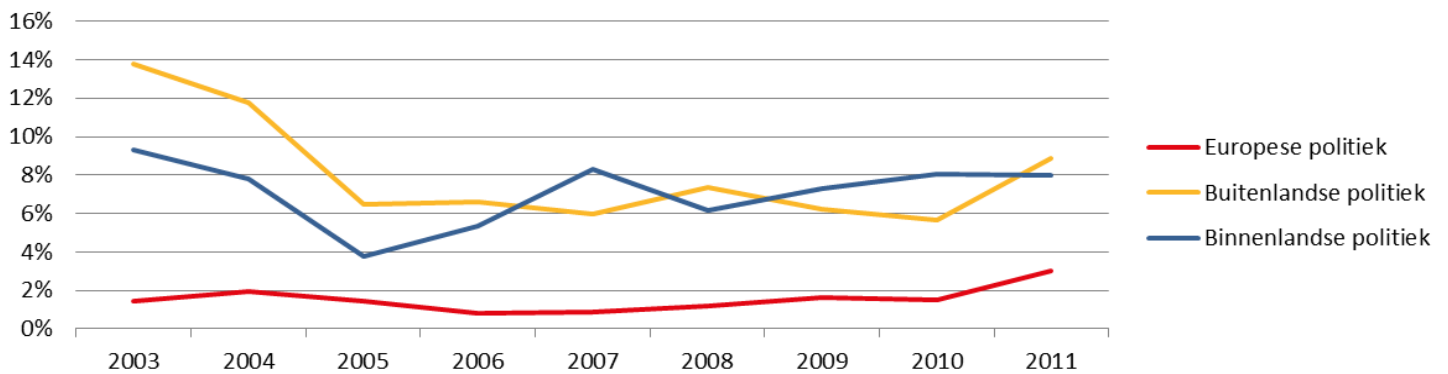
In de grafiek valt op dat de trend bij beide zenders sterk gelijk loopt. We kunnen hieruit afleiden dat beide redacties op dezelfde nieuwsfeiten reageren. Er is een correlatie van 0.88 tussen de aandacht voor politiek op Eén en VTM, en dat wil zeggen dat in die maanden waar de aandacht voor politiek stijgt bij VTM, dat ook het geval is bij Eén, en omgekeerd. De trends mogen dan wel gelijk lopen, het is duidelijk dat er voor wat betreft het *niveau* zeer duidelijke verschillen zijn tussen beide zenders. Over de gehele periode brengt de openbare omroep veel meer politiek nieuws dan de commerciële zender. Deze kloof wordt ook systematisch groter doorheen de tijd (zie stippellijn in Grafiek 4). In 2003 bracht de openbare omroep 7.2% meer politiek nieuws dan de commerciële omroep. Dat verschil tussen beide zenders is gestegen tot 12% in 2011. In tegenstelling van wat soms wordt beweerd, hebben beide nieuwsuitzendingen dus een heel eigen profiel en worden de verschillen groter doorheen de tijd.

**Grafiek 4: Tijdspercentage van het aandeel politiek nieuws
in de 19-uur-journaals op Eén en VTM van 2003 tot 2011 (N= 4.372 uren)**

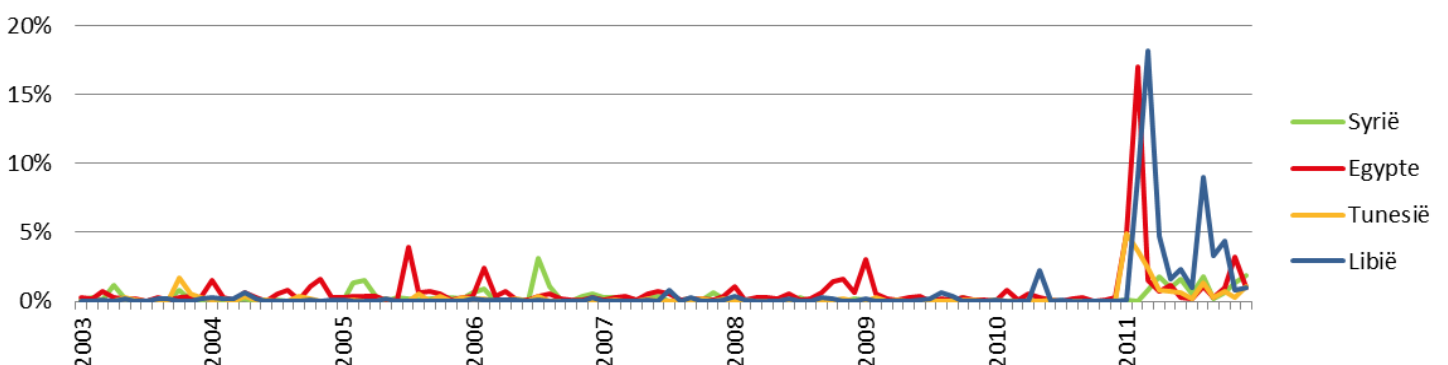
In Grafiek 4 hadden we het over al het politieke nieuws, ongeacht het geografisch niveau. In Grafiek 5 splitsen we dit op, en maken we een onderscheid tussen politiek nieuws over België, over het buitenland en over de Europese Unie. De grafiek geeft duidelijk aan dat de stijging van politiek nieuws in 2011 niet veroorzaakt werd door de aanhoudende politieke crisis in eigen land. De aandacht voor binnenlandse politiek was substantieel, met 8% van het totale nieuwsaanbod, maar dat was echter ook al het geval in 2010. Er is wat dit betreft dus geen verschil tussen 2010 en 2011. De stijging van het aandeel politiek nieuws kan dus niet verklaard worden door de aanhoudende regeringscrisis in ons land. Uit Grafiek 5 blijkt duidelijk dat de stijging van het politieke nieuws in het algemeen volledig toegeschreven kan worden aan een stijging van de buitenlandse en Europese politiek. De berichtgeving over de buitenlandse politiek stijgt in 2011 met maar liefst 3.3% ten opzichte van 2010. Vooral de Arabische Lente zorgt voor deze stijging: de omwentelingen in de Arabische wereld waren in 2011 niet weg te denken uit het nieuws. Een volgende grafiek bekijkt dit aspect meer in detail. Ook het Europese politieke niveau beleeft in 2011 spannende tijden en de Europese instellingen moeten het hoofd bieden aan de eurocrisis. We zien een verdubbeling van de aandacht voor de Europese politiek: van 1.5% in 2010 naar 3% in 2011. Verder in deze Nieuwsmonitor gaan we dieper in op de eurocrisis en het Europees financieel-economische nieuws.

Grafiek 5: Tijdspercentage van binnenlands, buitenlands en Europees politiek nieuws in de 19-uur-journaals op Eén en VTM van 2003 tot 2011 (N= 4.372 uren)

Het jaar 2011 gaat ongetwijfeld de geschiedenis in als het jaar van de Arabische Lente (begonnen in december 2010). De Arabische Lente is een term die gebruikt wordt om de revoluties tegen de autoritaire regimes in verschillende Arabische landen te benoemen. Grafiek 6 toont de evolutie van de aandacht voor vier Arabische landen: Tunesië, Egypte, Syrië en Libië. In de grafiek is duidelijk dat de nieuwsuitzendingen van Eén en VTM sinds december 2010 plots heel ruime aandacht besteden aan de protesten in de Arabische wereld terwijl er daarvoor heel weinig nieuwstijd aan deze landen besteed werd. De zenders sturen verslaggevers ter plaatse, ze tonen YouTube-beelden van demonstranten, ze nodigen experts uit in de studio enzovoort. De piek is het duidelijkste in het eerste kwartaal van 2011. In totaal kwam Tunesië in 2011 gedurende vijf uur in het Vlaamse televisienieuws en Egypte zelfs gedurende tien uur. Syrië kwam in 2011 gedurende drie uur in het nieuws. Libië, ten slotte, kwam maar liefst gedurende 17 uur in het nieuws. In maart 2011 nam dat land alleen al 18% van het totale nieuwsaanbod in beslag. De Arabische Lente kreeg alles tesamen dus 35 uur nieuwsaandacht, en dat verklaart in belangrijke mate de stijging van het buitenlands politiek nieuws in 2011.

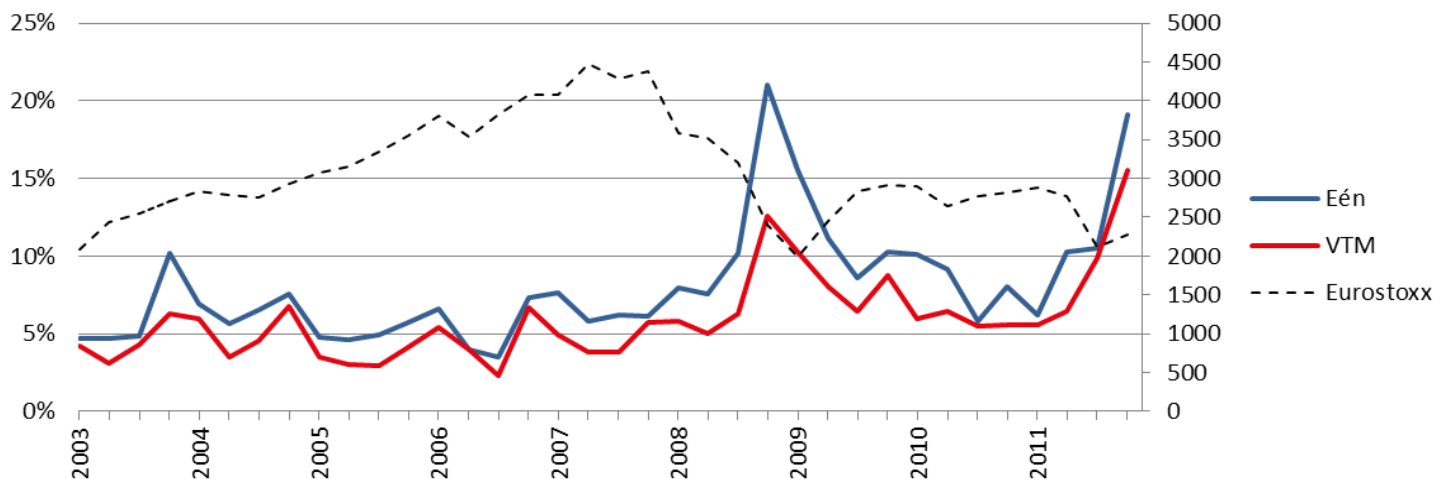
Grafiek 6: Tijdspercentage van nieuwsitems over Syrië, Egypte, Libië en Tunesië in de 19-uur-journaals op Eén en VTM van 2003 tot 2011 (N= 3.287 uren)

Terugkeer van het buitenlands financieel-economisch nieuws

Grafiek 7 toont de evolutie van de financieel-economische berichtgeving in Het Journaal van Eén en Het Nieuws van VTM. De stippenlijn in de grafiek refereert naar de aandelenindex van Eurostoxx, die wordt berekend op basis van de 50 belangrijkste aandelen uit de landen van de eurozone. Een vergelijking van de beursgegevens met de nieuwsberichtgeving geeft aan in hoeverre de nieuwsuitzendingen de financieel-economische realiteit volgen (of omgekeerd). In de periode 2003 tot eind 2007 is de financieel-economische toestand voorspoedig: de beurzen kennen een forse opmars. Voor het financieel-economische geldt blijkbaar ook dat goed nieuws geen nieuws is, en gedurende deze groeiperiode blijft de media-aandacht relatief beperkt en stabiel, met circa 5% van het totale nieuwsaanbod. In de periode 2008-2009 woedt een diepe kredietcrisis die ontstond als gevolg van de ineenstorting van de Amerikaanse huizenmarkt. De kredietcrisis onttaardt in een schuldencrisis: de banken kunnen hun schulden niet meer afbetalen, ze hebben financiële steun nodig van de overheden en/of gaan failliet. De crisis leidt tot een piek in de berichtgeving, waarbij de aandacht voor financieel-economische thema's op korte tijd verdrievoudigt. Eén berichtte eind 2008 15% meer over economie en financiën dan een jaar eerder, VTM berichtte 7% meer. Vanaf medio 2009 gaat de storm op de financieel-economische markten grotendeels liggen, Eurostoxx herpakt zich. We zien ook dat de nieuwsuitzendingen zich normaliseren en ongeveer evenveel over financiën en economie berichten als voor de kredietcrisis. In 2011 herneemt de crisis in volle sterkte. De crisis is deze keer natuurlijk opnieuw financieel-economisch van aard, maar toch anders. De crisis van 2011 (en 2012) is de crisis van de Europese overheden, van de eurozone en van de euro als munteenheid. De nieuwsuitzendingen reageren onmiddellijk en berichten opnieuw veel meer over het financieel-economische thema. Vergeleken met de vorige crisisperiode (2008) is het financieel-economisch nieuwsaanbod van Eén en VTM in 2011 bijna even groot. En, in tegenstelling tot wat we vaststelden over het politieke nieuws, bericht VTM bijna evenveel over dit thema als Eén.

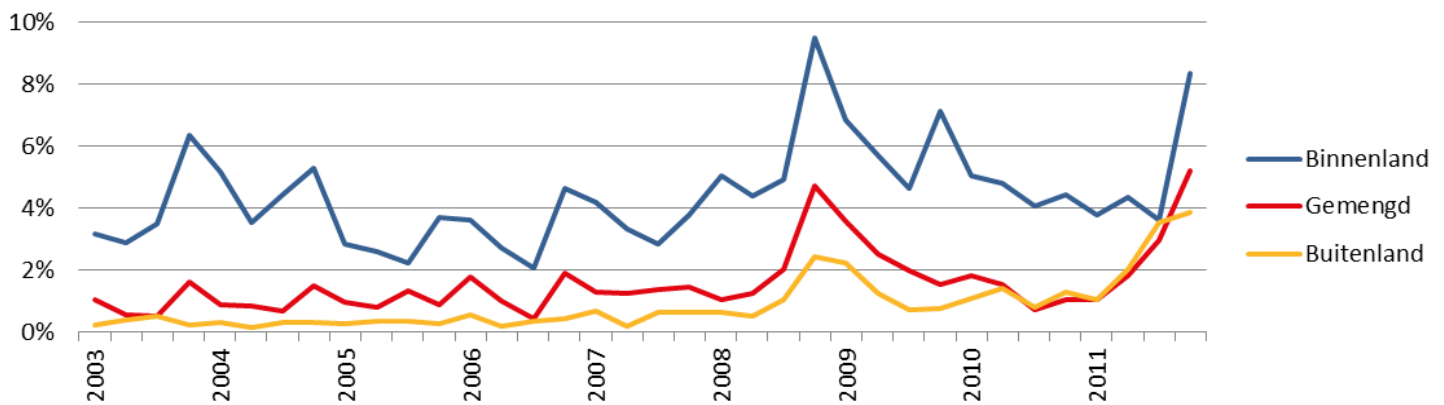
Grafiek 7: Tijdspercentage van het aandeel financieel-economisch nieuws in de 19-uur-journaals op Eén en VTM van 2003 tot 2011 (N= 4.372 uren)
Linkeras: percentage nieuwstijd; Rechteras: waarde Eurostoxx Index

De twee financieel-economische crisisgolven van de laatste jaren kwamen dus ruim in de Vlaamse nieuwsuitzendingen aan bod. In welke geografische context wordt dat financieel-economisch nieuws gepresenteerd? Grafiek 8 maakt een onderscheid tussen binnenlands, gemengd en buitenlands nieuws over financieel-economische thema's. Het binnenlands nieuws verwijst naar financieel-economische topics in een puur Belgische context. Denk bijvoorbeeld aan een faillissement van een Belgisch bedrijf. Het buitenlandse nieuws wijst op financieel-economisch nieuws over één of meerdere landen zonder een vermelding van België. Een voorbeeld is een nieuwsitem over de Chinese of Amerikaanse economie, maar ook bijvoorbeeld een nieuwsitem over de Europese Centrale Bank zonder dat België aan bod komt. Het gemengde financieel-economische nieuws is het nieuws waarbij gewag wordt gemaakt van België en één of meerdere andere landen. Een voorbeeld hiervan is een nieuwsitem over de eurocrisis en de gevolgen ervan voor ons land, of een nieuwsitem over de ontmanteling van de Frans-Belgische bank Dexia.

De grafiek toont in 2011 een sterke stijging in het financieel-economische nieuws in alle drie de categorieën: er is zowel meer financieel-economisch nieuws over België als over het buitenland. De nieuwsuitzendingen berichten niet enkel over het financieel-economische thema op nationaal niveau, maar ook op internationaal niveau. Over de jaren heen is er een geleidelijke stijging te merken van het internationale financieel-economische nieuws. Daarvoor was het onderwerp vooral een nationale aangelegenheid. Nu echter wordt de Belgische economie en financiële situatie steeds meer beïnvloed door de Europese Unie en het buitenland; de crisis wordt als een veel meer ‘verweven’ fenomeen voorgesteld in de media. Die internationale impact op België en de meerlagigheid van financieel-economische conjuncturen lijkt duidelijker naar voren te komen tijdens financieel-economische crisismomenten dan in niet-crisismomenten.

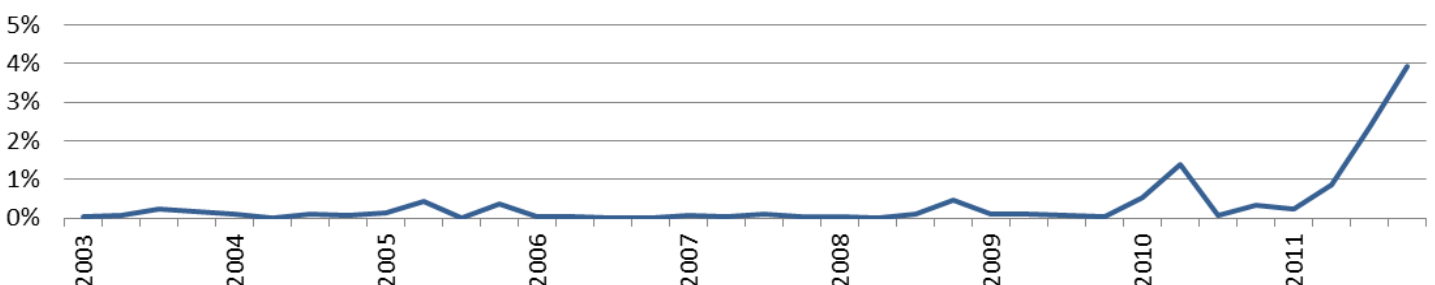
Grafiek 8: Tijdspercentage van binnenlands, gemengd en buitenlands financieel-economisch nieuws in de 19-uur-journaals op Eén en VTM van 2003 tot 2011 (N= 4.372 uren)

De eurocrisis of de Europese staatsschuldencrisis ontstaat als gevolg van de kredietcrisis van 2008: de financiële huishouding van de Europese lidstaten is sterk verzwakt met torenhoge overheidsschulden als gevolg. Griekenland is het eerste land dat aan bedreigende begrotingstekorten lijdt, en al snel worden andere landen besmet zoals Portugal, Spanje, Italië en Ierland. De Europese Centrale Bank (ECB) en het Internationaal Monetair Fonds (IMF) bieden tegen strenge voorwaarden steunpakketten aan om de financiële situatie te saneren. De ratingbureaus zorgen voor nervositeit, de lidstaten stellen bezuinigingsplannen voor, het publiek reageert met protesten, speciale eurotoppen vinden plaats, en de kans op faillissement dreigt.

Nadat de vorige grafiek (Grafiek 8) in het algemeen het financieel-economische thema in een nationale en buitenlandse context bekijkt, focust Grafiek 9 specifiek op de financieel-monetaire berichtgeving over het Europese niveau: nieuwsitems over de toekomst van de euro, over een Europese begrotingscontrole of over steunpakketten voor lidstaten van de eurozone. Tot 2010, wanneer de crisis rond Griekenland losbarst, is dit onderwerp erg weinig aanwezig in het Vlaamse nieuws. Sinds 2011 is de berichtgeving hierover enorm gestegen: van 0.3% van het totale nieuwsaanbod begin 2011 naar 3.9% in eind 2011. Hiermee wordt de impact van het Europese beleid op de financieel-economische situatie van Vlaamse burgers duidelijk gemaakt voor de kijker. In totaal werd in 2011 bijna tien uur besteed aan het financieel-monetaire beleid van de Europese Unie. Dit betekent dat de Vlaamse nieuwsuitzendingen gemiddeld 11 minuten per week aandacht besteden aan dit thema. Het zou kunnen dat deze krachtige opstoot van berichtgeving over Europa en het monetaire beleid blijvende gevolgen heeft voor hoe burgers naar Europa kijken.

Grafiek 9: Tijdspercentage over Europees financieel-monetair nieuws in de 19-uur-journaals op Eén en VTM van 2003 tot 2011 (N= 4.273 uren)

In 2011 werden tien televisie-uren gewijd aan het Europese financieel-monetaire beleid. Welke landen werden in die nieuwsitems het meest vermeld? Tabel 1 geeft een Top-10 van de landen die het langst in de nieuwsitems over het Europese financieel-monetaire beleid aan bod kwamen. Griekenland staat op kop met 337 minuten, oftewel 5,6 uur. Dat land stond vaak, weliswaar negatief, in de schijnwerpers omdat het mee aan de oorzaak ligt van de eurocrisis: sinds januari 2010 lijdt het aan een groot financieringstekort. België staat op de tweede plaats in de top, met bijna 5 uur. Die prominente plaats wordt verklaard door het feit dat als er over de eurocrisis bericht wordt, vaak het eigen land tegen het licht wordt gehouden. Bovendien wordt vaak met bezorgdheid bericht over het uitblijven van een federale regering en begroting en over de financieel-economische gevolgen daarvan in crisistijd. Ook wordt de ontmanteling van de Dexiabank, die ruime media-aandacht kreeg, beschouwd als een gevolg van de eurocrisis. Het is opmerkelijk dat de 'probleemlanden' sterk in de Top-10 vertegenwoordigd zijn: Griekenland, Italië, Portugal, Spanje en Ierland. Aan de andere kant staan de landen die de Europese touwtjes in hand hebben: Duitsland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk.

Tabel 1: Top-10 van betrokken landen in nieuwsitems over Europees financieel-monetair nieuws in 2011 (N= 10 uren)

Land	Aantal minuten
Griekenland	337
België	289
Duitsland	198
Italië	172
Frankrijk	158
Portugal	86
Spanje	80
Ierland	38
Verenigd Koninkrijk	32
Nederland	17

Besluit

De afgelopen jaren zagen we een trend waarbij buitenlands nieuws minder aandacht krijgt. Die trend wordt in 2011 niet verder gezet, integendeel. Bijna één op de drie nieuwsitems van 2011 gaat over een zuiver buitenlands thema. Vooral buitenlandse politiek, financiën en economie waren in 2011 alomtegenwoordig. Die evoluties worden zowel op Eén als op VTM waargenomen en beide herstellen het 'ernstige' nieuws dus in eer. Dit laat vermoeden dat beide redacties op dezelfde manier reageren op externe gebeurtenissen, en dat de stijging in de buitenlandberichtgeving niet zozeer te maken heeft met veranderingen in redactioneel beleid maar met de realiteit. Wel zien we dat Eén zich steeds nadrukkelijker profileert met politiek nieuws, waardoor de kloof met VTM steeds groter wordt. We kunnen concluderen dat de nieuwstrend van de voorgaande jaren in 2011 werd onderbroken, vooral wat betreft het aandeel politiek en financieel-economisch buitenlands nieuws. Door de cijfers nauwkeuriger te bestuderen denken we te mogen besluiten dat dit vooral te maken heeft met de uitzonderlijke gebeurtenissen van 2011, zoals de Arabische Lente of de eurocrisis. Het valt af te wachten of 2012 de trendbreuk van 2011 bevestigt.

Samenvatting

- Het aandeel buitenlands nieuws stijgt in 2011 met 6% ten opzichte van 2010 tot een totaal van 28.5% van het totale nieuwsaanbod. Dat is een van de hoogste scores sinds het Nieuwsarchief met de metingen begon.
- De stijging in de buitenlandberichtgeving kan vooral toegeschreven worden aan een stijging in het buitenlandse politieke en financieel-economische nieuws.
- Ten opzichte van 2010 stijgt politiek nieuws in 2011 met 4.3%. Financiën en economie stijgt met 3.4%. Deze thema's worden algemeen beschouwd als 'harde' thema's.
- In 2011 heeft de berichtgeving over rampen, mobiliteit, cultuur, milieu en natuur aan tijd moeten inboeten door de stijgende aandacht voor politiek, financiën en economie.
- In Het Journaal van Eén is het politieke nieuwsaanbod groter dan in Het Nieuws van VTM maar de trend doorheen de tijd loopt op beide zenders sterk gelijk. Doorheen de tijd nemen die gelijkenissen tussen beide zenders wat betreft politiek nieuws wel af, de zenders groeien verder uit elkaar.
- Over de jaren heen is er een geleidelijke stijging van het financieel-economische nieuws op internationaal niveau. De impact van de internationale economische conjunctuur op België en de meerlagigheid van financieel-economische conjuncturen lijkt veel duidelijker in het TV-nieuws naar voren te komen tijdens financieel-economische crisismomenten dan in niet-crisismomenten.
- In 2011 was er een sterke stijging van de financieel-monetaire berichtgeving op Europees niveau: van 0.3% van het totale nieuwsaanbod begin 2011 naar 3.9% in eind 2011.

Contact

Wenst u meer informatie over het steunpunt Media of de Nieuwsmonitor, neem contact op met Julie De Smedt, projectcoördinator van het steunpunt Media.

E-mail	nieuwsmonitor@ua.ac.be	Website	www.m2p.be/Nieuwsmonitor
Telefoon	03 265 57 60	Twitter	@deNieuwsmonitor
GSM	0494 89 79 83		